

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

Заклад вищої освіти	Державний університет телекомунікацій
Освітня програма	4301 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Спеціальність	076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Цей експертний висновок складений за результатами розгляду галузевою експертною радою (ГЕР) акредитаційної справи. Розгляд справи ГЕР є частиною акредитаційної процедури Національного агентства і здійснюється на основі поданих закладом відомостей про самооцінювання освітньої програми, а також звіту експертної групи про результати акредитаційної експертизи.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ГЕР - галузева експертна рада

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

27.04.2020 р.

Справа № 0149/АС-20

Галузева експертна рада Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти з галузі знань «07 Управління та адміністрування» у складі:

Бардась Артем Володимирович – головуючий,

Roman Shulyar,

Maksym Vavrin,

Омельченко Наталія Володимирівна,

Наталія Шалімова,

Мельник Віктор Миколайович,

Люта Ольга Василівна,

Кузнецов Кирило Андрійович,

Крутова Анжеліка Сергіївна,

Затонацька Тетяна Георгіївна,

Біловодська Олена Анатоліївна,

Serhii Kasian,

Olena Voienko,

Грицишен Дмитрій Олександрович,

за участі запрошених осіб:

Дименко Руслан Анатолійович – гарант ОП,

розглянула на своєму засіданні матеріали акредитаційної справи щодо акредитації освітньої програми:

Назва ЗВО	Державний університет телекомунікацій
Назва ВСП ЗВО	<i>не застосовується</i>
ID освітньої програми в ЄДЕБО	4301
Назва ОП	Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
Спеціалізація (за наявності)	<i>відсутня</i>
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

За результатами розгляду акредитаційної справи галузева експертна рада

РЕКОМЕНДУЄ

ухвалити рішення про умовну (відкладену) акредитацію.

За – 14, Проти – 0

1. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку ГЕР

підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, або для призначення повторної акредитаційної експертизи, відсутні

наявні підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

наявні підстави для призначення повторної акредитаційної експертизи

2. Обґрунтування ГЕР

У цьому розділі ГЕР надає власну оцінку відповідності освітньої програми, базуючись на змісті звіту експертної групи та інших матеріалах акредитаційної справи.

Заповнення полів «Обґрунтування» є обов'язковим, якщо ГЕР змінює рівень відповідності, визначений експертною групою, або підтверджує рівень відповідності А, Е чи F. У цих випадках необхідно заповнити обґрунтування не менше як за одним підкритерієм у межах відповідного критерію.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

1.1 Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти

Пропонуємо із ОП вилучити професійну кваліфікацію. Згідно з Методичними рекомендаціями щодо розроблення стандартів вищої освіти: професійна кваліфікація зазначається для спеціальностей, у межах яких передбачено створення освітніх програм з підготовки фахівців для професій, для яких запроваджене додаткове регулювання. Професійний стандарт по 3429 відсутній і це не регульована професія. Стандарт вищої освіти не є підставою для присвоєння професійної кваліфікації і не надає відповідних прав закладу вищої. Інакше необхідно подати стислий опис умов і порядку її присвоєння, із посиланням на відповідний Професійний стандарт, орган, що його затвердив, та/або на відповідне законодавство, міжнародні угоди тощо. Пропонуємо більш коректне формулювання мети ОП. Формулювання: «Надання сучасних теоретичних знань та практичних навичок здобувачам вищої освіти, що забезпечують якісну підготовку конкурентоспроможних фахівців за спеціальністю «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», які повною мірою відповідатимуть сучасним інноваційним потребам суспільства, ринку праці та інтересам потенційних роботодавців.» замінити на «Надання здобувачам вищої освіти сучасних теоретичних знань та практичних навичок, що забезпечують якісну підготовку конкурентоспроможних фахівців за спеціальністю «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», які повною мірою відповідатимуть сучасним інноваційним потребам суспільства, ринку праці та інтересам потенційних роботодавців». Окрім цього, необхідно чітко, відповідно до вимог стандарту, прописати предметну область, а саме: об'єкти вивчення, цілі навчання, теоретичний зміст предметної області, методи, методики та технології, інструменти, обладнання та програмне забезпечення для формування професійних компетентностей бакалавра підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

1.2 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін

Стосовно зазначеної співпраці кафедри з міжнародними компаніями Bright tyle import LP, bital LP щодо змістовного заповнення робочих програм освітніх компонент, що формують їх фахову компетентність, інформації не отримано. Для покращення ОП слід приділити особливу увагу налагодженню співпраці із стейкхолдерами (роботодавцями) з метою фахового наповнення освітніх компонентів ОП та розробити процедуру документального підтвердження такої співпраці. Доречно розглянути можливість залучення до складу проектної групи НПП з фаховою освітою та передбачити відповідне стажування НПП, що забезпечують викладання на цій ОП. Одним із важливих аспектів зацікавленості стейкхолдерів-здобувачів вищої освіти, у започаткуванні та успішності ОП, є придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання. Рекомендовано розширити перелік потенційних первинних посад в ОП, на яких можуть працювати випускники та позначити їх шифрами скориставшись Національним класифікатором професій ДК 003:2010 та International Standard Classification of Occupations 2008 (ISCO - 08).

1.3 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм

Як результат вивчення іноземного досвіду була наведена спеціальність «фінанси та кредит» Вроцлавського університету бізнесу (Польща) <https://www.handlowa.eu/pl/kierunki/studia-licencjackie/finanse-i-rachunkowosc/program>. Доречно під час вивчення кращих вітчизняних та іноземних освітніх програм концентрувати свою увагу на наближених до предметної галузі освітніх програмах. Програмні результати навчання відображені у стандарті вищої освіти краще узгоджувати із практиками, потенційними роботодавцями, однак, при цьому обов'язково передбачити відповідне документальне підтвердження такої процедури. Рекомендують внести доповнення до Положення про систему внутрішнього забезпечення якості у Державному університеті телекомунікацій до п.5 «Планування освітньої діяльності: розробка, затвердження, моніторинг і періодичний перегляд ОП» з урахуванням вимог Національного Агенства та чинного законодавства і змінити та доповнити пп.5.13 інформацією стосовно ролі і відповідальності гаранта ОП

1.4 Освітня програма дає можливість досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності).

За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти програмні результати навчання мають відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня

За три роки існування ОП змінилося 3 гаранти, але назва ОП не змінилась. Враховуючи те, що ОП 2019 року має одну і ту ж назву, на майже 90 % за переліком компонентів відповідає ОП 2016 року, а тому, на нашу думку, в оновленій версії ОП 2019 р. доречно зазначити, що це переглянута та оновлена версія ОП 2016 року змінена з урахуванням стандарту вищої освіти, що був затверджений наказом МОНУ № 1243 від 13.11.2018 року. Подальше удосконалення ОП буде пов'язане, перш за все, із чітким визначенням предметної галузі, а це призведе до логічного оновлення і структурування освітніх компонентів.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень Е

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень Е

Обґрунтування ГЕР

2.1 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності)

Обсяг ОП та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти і становить 240 кредитів. 82% обсягу ОП спрямовано на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність, визначених стандартом вищої освіти, а 18% - спрямовано на вивчення новітніх інформаційних технологій та вміння застосувати їх у професійній діяльності, що позитивно відображається на унікальності запропонованої програми. Разом з тим, після ретельного опису предметної галузі доречно описати орієнтацію освітньої програми та її фокус. При цьому запропонований перелік ключових слів повинен знайти своє відображення в ОП у відповідній логічній послідовності.

2.2 Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, становлять логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дають можливість досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання

Для досягнення заявлених цілей та програмних результатів навчання необхідно визначитися з об'єктом вивчення предметної області, що у свою чергу призведе до потреби перегляду переліку освітніх компонентів, а також віднести їх до відповідних блоків обов'язкових та вибіркових дисциплін. Слід звернути увагу на вибір освітніх компонентів бакалаврського рівня і дотримуватися послідовності їх опанування здобувачами освіти. Переглядаючи та удосконалюючи структуро-логічну схему послідовності вивчення окремих компонентів слід враховувати їх черговість та складність, зокрема, послідовності вивчення дисциплін «ціноутворення» та «облік і аудит», можливість опанування здобувачами освіти дисципліни «Статистичне моделювання і прогнозування економічних процесів» на 2 курсі без опанування «Основ статистики» тощо.

2.3 Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною)

-

2.4 Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін в обсязі, передбаченому законодавством

Одним із ефективних способів досягнення цілей ОП та програмних результатів є розробка дієвого механізму формування вибіркових навчальних дисциплін здобувачами освіти. Запропонований в ОП варіант такого вибору, у деякій мірі, звужує таку можливість, а тому доцільно розширити перелік дисциплін вільного вибору, що забезпечить реальний вільний вибір і успішне набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills)

2.5 Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дає можливість здобути компетентності, потрібні для подальшої професійної діяльності

. У ході зустрічі з роботодавцями та керівниками практик від виробництва останні підтверджують, що практична складова ОП є дуже важливою. Здобуття компетентностей, необхідних для подальшої професійної діяльності, не можливе без поєднання теоретичної та практичної підготовки. Навчальним планом передбачено три види практик: ознайомча, виробнича та переддипломна. Вважаємо, за доцільне, змінити назви практик ознайомчої та виробничої. З цією метою під час оновлення та удосконалення структуро-логічної схеми ОП проаналізувати програми практик, виключивши дублювання складових та забезпечити рівноцінність їх за обсягами та видами запропонованих індивідуальних завдань.

2.6 Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (softskills), що відповідають заявленим цілям

-

2.7 Зміст освітньої програми враховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності)

-

2.8 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає фактичному навантаженню здобувачів, досягненню цілей та програмних результатів навчання

Обсяг ОП та окремих освітніх компонентів повинен реалістично відображати фактичне навантаження здобувачів для досягнення цілей та програмних результатів навчання. Доцільно переглянути та поновити з урахуванням чинних законодавчих змін Положення про порядок організації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу, Положення про порядок перезарахування результатів навчання» та забезпечити розміщення цих документів у публічній інформації на сайті ДУТ.

2.9 Структура освітньої програми та навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою у разі її здійснення узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти

Дуальна форма освіти за зазначеною ОП не передбачена. Рекомендовано на перспективу розпочати роботу стосовно запровадження дуальної форми освіти відповідно до Положення про дуальну форму здобуття вищої освіти у Державному університеті телекомунікацій.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

3.1 Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному вебсайті закладу вищої освіти

-

3.2 Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми

-

3.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

-

3.4 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

-
Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

4.1 Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи

Для досягнення заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання доцільно розширювати арсеналом методів навчання і викладання, що відповідають вимогам студентоцентровано підходу та принципам академічної свободи

4.2 Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання в межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб)

В сучасних умовах формування методичного забезпечення освітніх компонентів з використанням силабусів рекомендованих Національним Агентством при їх підготовці слід дотримуватись вимог щодо оформлення: мати обов'язкові складові: автора-розробника силабусу і дату розробки або внесення змін (наприклад, оновлення літератури). Зафіксовані компетентності та програмні результати навчання повинні відповідати стандарту вищої освіти. Особливу увагу слід приділити ретельному опису критеріїв оцінювання, виконаних здобувачами вищої освіти, робіт та завдань. Залучати до їх розробки стейкхолдерів.

4.3 Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми

-
4.4 Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі - викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі

Особливу увагу слід приділити поєднанню навчання і досліджень під час реалізації ОП. Практикувати спільні дослідження та публікації здобувачів вищої освіти з НПП. Дотримуватись процедури оновлення викладачами змісту навчальних дисциплін на основі наукових досягнень та сучасних практик у галузі. Передбачити активну наукову співпрацю зі стейкхолдерами з питань, які потребують бізнес.

4.5 Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти

-
Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

5.1 Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дають можливість встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь

-
5.2 Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності)

Атестація здобувачів ОП передбачає захист кваліфікаційної роботи, що відповідає вимогам стандарту освіти. В університеті розроблені всі нормативні документи, що містять всю необхідну інформацію стосовно процедури проведення публічного захисту, процедури оскарження його результатів: Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освіти http://www.dut.edu.ua/uploads/p_447_2874679.pdf; Положенням про організацію освітнього процесу(http://www.dut.edu.ua/uploads/p_447_83298952.pdf). Кодекс академічної доброчесності Державного університету телекомунікацій http://www.dut.edu.ua/uploads/p_949_78992606.pdf, та Інструкція щодо перевірки на академічний плагіат (http://www.dut.edu.ua/uploads/p_447_42739124.pdf). За результатами перегляду та уточненню предметної області ОП необхідно буде суттєво перегнути та оновити тематику кваліфікаційних робіт

5.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу, які забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема охоплюють процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження та послідовного дотримання під час реалізації освітньої програми. регулюється Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості освіти (http://www.dut.edu.ua/uploads/p_447_83298952.pdf) шляхом подання апеляції. Однак, процедура запобігання та врегулювання конфлікту інтересів в Університеті відсутня і потребує розробки.

5.4 У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, яких послідовно дотримуються всі учасники освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності

Критерій 6. Людські ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень E

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень E

Обґрунтування ГЕР

6.1 Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання

Аналіз академічної та/або професійної кваліфікації на наявність відповідного фаху у претендентів, що дозволить забезпечити необхідну кваліфікацію викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, підтвердив відсутність у них фахової підготовки за цією спеціальністю. Рекомендовано підсилити склад проектної групи ввівши до її складу представника стейкхолдера, який має цей фах. Наявна недостатня наукова активність викладачів щодо публікацій з тематики дисциплін, які вони викладають.

6.2 Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дають можливість забезпечити потрібний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми

Під час формування кадрового забезпечення ОП звертати рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми. Брати до уваги наукові та методичні нароби

6.3 Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу

6.4 Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців

Продовжити залучення до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців з обов'язковим документальним підтвердженням, фото- та відеофіксацією.

6.5 Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями

Продовжити залучення до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців з обов'язковим документальним підтвердженням, фото- та відеофіксацією.

6.6 Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності

-
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

7.1 Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми гарантують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання

-
7.2 Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, потрібних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми

-
7.3 Освітнє середовище є безпечним для життя і здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дає можливість задовольнити їхні потреби та інтереси

-
7.4 Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою

-
7.5 Заклад вищої освіти створює достатні умови щодо реалізації права на освіту для осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються за освітньою програмою

-
7.6 Наявні чіткі і зрозумілі політика та процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

-
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

8.1 Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми

-
8.2 Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми

8.3 Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери

-

8.4 Наявна практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми

-

8.5 Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми

-

8.6 Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій) беруться до уваги під час перегляду освітньої програми

-

8.7 В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, що сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою

-

Критерій 9. Прозорість та публічність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

9.1 Визначені чіткі та зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

-

9.2 Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному вебсайті відповідний проєкт із метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін

-

9.3 Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному вебсайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства

-

Критерій 10. Навчання через дослідження

Рівень відповідності (експертна група)

не застосовується

Рівень відповідності (ГЕР)

не застосовується

Обґрунтування ГЕР

10.1 Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності в закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю

не застосовується

10.2 Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряму досліджень наукових керівників

не застосовується

10.3 Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення й апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо)

не застосовується

10.4 Заклад вищої освіти забезпечує можливості для залучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо

не застосовується

10.5 Наявна практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються

не застосовується

10.6 Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у професійній діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для унеможливлення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності

не застосовується

3. Рекомендації з подальшого удосконалення освітньої програми

У цьому розділі на основі звіту експертної групи та висновків ГЕР резюмуються рекомендації стосовно подальшого удосконалення освітньої програми, включаючи пропозиції щодо усунення виявлених під час акредитації недоліків. Заповнення цих полів є обов'язковим у всіх випадках, коли ГЕР погодилася або визначила рівень відповідності критерію В, Е чи F.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

Стандарт вищої освіти не є підставою для присвоєння професійної кваліфікації і не надає відповідних прав закладу вищої, а тому рекомендуємо вилучити професійну кваліфікацію із ОП. Навести документи про зміну гарантів від початку започаткування ОП. Привести у відповідність особи гаранта зазначеного в ОП та Відомостях про самооцінювання. Пропонуємо більш коректне формулювання мети ОП: Надання здобувачам вищої освіти сучасних теоретичних знань та практичних навичок, що забезпечують якісну підготовку конкурентоспроможних фахівців за спеціальністю «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», які повною мірою відповідатимуть сучасним інноваційним потребам суспільства, ринку праці та інтересам потенційних роботодавців. Відповідно до вимог стандарту, прописати предметну область, а саме: об'єкти вивчення, цілі навчання, теоретичний зміст предметної області, методи, методики та технології, інструменти, обладнання та програмне забезпечення для формування професійних компетентностей бакалавра підприємництва, торгівлі та біржової діяльності. Для покращення ОП слід приділити особливу увагу налагодженню співпраці із стейкхолдерами (роботодавцями) з метою фахового наповнення освітніх компонентів ОП та розробити процедуру документального підтвердження такої співпраці. Розглянути можливість залучення до складу проєктної групи НПП з фаховою освітою та передбачити відповідне стажування НПП, що забезпечують викладання на цій ОП. Розширити перелік потенційних первинних посад в ОП, на яких можуть працювати випускники та позначити їх шифрами скориставшись Національним класифікатором професій ДК 003:2010 та International Standard Classification of Occupations 2008 (ISCO - 08). Під час вивчення кращих вітчизняних та іноземних освітніх програм концентрувати свою увагу на наближених до предметної галузі освітніх програмах. Програмні результати навчання відображені у стандарті вищої освіти краще узгоджувати із практиками, потенційними роботодавцями, при цьому обов'язково передбачити відповідне документальне підтвердження такої процедури. Внести доповнення до Положення про систему внутрішнього забезпечення якості у Державному університеті телекомунікацій до п.5 «Планування освітньої діяльності: розробка, затвердження, моніторинг і періодичний перегляд ОП» з урахуванням вимог Національного Агенства та чинного законодавства і змінити та доповнити пп.5.13 інформацією стосовно ролі і відповідальності гаранта ОП

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Після ретельного опису предметної галузі описати орієнтацію освітньої програми та її фокус. При цьому запропонований перелік ключових слів повинен знайти своє відображення в ОП у відповідній логічній послідовності. Для досягнення заявлених цілей та програмних результатів навчання необхідно визначитися з об'єктом вивчення предметної області, що у свою чергу призведе до потреби перегляду переліку освітніх компонентів, а також віднести їх до відповідних блоків обов'язкових та вибіркового дисциплін. Слід звернути увагу на вибір освітніх компонентів

бакалаврського рівня і дотримуватися послідовності їх опанування здобувачами освіти. Переглядаючи та удосконалюючи структуро-логічну схему послідовності вивчення окремих компонент слід враховувати їх черговість та складність, зокрема, послідовності вивчення дисциплін «ціноутворення» та «облік і аудит», можливість опанування здобувачами освіти дисципліни «Статистичне моделювання і прогнозування економічних процесів» на 2 курсі без опанування «Основ статистики» тощо. Доцільно розширити перелік дисциплін вільного вибору, що забезпечить реальний вільний вибір здобувачів вищої освіти. Змінити назви практик: ознайомчої та виробничої, тобто конкретизувати їх назви з урахуванням тих компетентностей і програмних результатів навчання, на які вони будуть направлені. З цією метою під час оновлення та удосконалення структуро-логічної схеми ОП проаналізувати програми практик, виключивши дублювання складових та забезпечити рівноцінність їх за обсягами та видами пропонуваніх індивідуальних завдань. Переглянути та удосконалити методичні рекомендації до курсових робіт. Переглянути та поновити з урахуванням чинних законодавчих змін Положення про порядок організації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу, Положення про порядок перезарахування результатів навчання» та забезпечити розміщення цих документів у публічній інформації на сайті ДУТ. Рекомендовано на перспективу розпочати роботу стосовно запровадження дуальної форми освіти відповідно до Положення про дуальну форму здобуття вищої освіти у Державному університеті телекомунікацій.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Розробити процедуру доведення до здобувачів вищої освіти на ОП права на академічну мобільність учасників освітнього процесу, порядку перезарахування результатів навчання, практику визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО,

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Запровадити щорічний перегляд ОП та методичного забезпечення всіх компонентів ОП. В сучасних умовах формування методичного забезпечення освітніх компонентів з використанням силабусів рекомендованих Національним Агентством при їх підготовці слід дотримуватись вимог щодо оформлення. Силабуси повинні містити інформацію стосовно розробника а також позначення дати розробки та внесення поточних змін. Зафіксовані компетентності та програмні результати навчання у сила бусах повинні відповідати стандарту вищої освіти та ОП. Особливу увагу слід приділити ретельному опису критеріїв оцінювання, виконаних здобувачами вищої освіти, робіт та завдань. Залучати до їх розробки стейкхолдерів. Розширювати арсенал методів навчання (зокрема, контекстне та імітаційне навчання, розробка бізнес-кейсів, кейсів ділового спілкування тощо) і викладання, що відповідають вимогам студентоцентровано підходу та принципам академічної свободи. Забезпечити поєднання навчання і досліджень під час реалізації ОП. Практикувати спільні дослідження та публікації здобувачів вищої освіти з НПП. Дотримуватись процедури оновлення викладачами змісту навчальних дисциплін на основі наукових досягнень та сучасних практик у галузі. Передбачити активну наукову співпрацю зі стейкхолдерами з питань, які потребує бізнес. За результатами перегляду та уточненню предметної області ОП необхідно буде суттєво перегнути та оновити тематику кваліфікаційних робіт.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Розробити Методичні рекомендації щодо застосування критеріїв оцінювання різних видів та форм навчальної діяльності здобувачів вищої освіти на ОП Розробити механізм оскарження процедури та результатів проведення контрольних заходів на ОП Розробити механізм застосування правил повторного проходження контрольних заходів на ОП Розробити механізм доведення до здобувачів вищої освіти інформацію щодо політики академічної доброчесності.

Критерій 6. Людські ресурси

Підсилити склад проектної групи за рахунок введення представників стейкхолдерів із фаховою освітою. Переглянути відповідність академічної та /або професійної кваліфікації викладачів тим дисциплінам, які вони забезпечують. З метою покращення професійної кваліфікації викладачів та відповідності тим дисциплінам, які вони забезпечують, передбачити: - проходження фахового та наукового стажування; - написання (або участь у написанні) фахових монографій, статей; - написання навчальних посібників, опорних конспектів лекцій, практикумів; - створення дистанційних курсів; - розробку силабусів з прив'язкою до навчальних посібників та/або дистанційних курсів; - виконання наукових робіт зі студентами та оприлюднення отриманих результатів у спільних публікаціях; - систематичне поновлення змісту дисциплін з урахування змін в законодавстві.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

З метою досягнення визначених ОП цілей та програмних результатів навчання створити: – кабінет з підприємництва та біржової діяльності обладнаний відповідними наочними матеріалами, навчально-методичною літературою. – лабораторію для проведення лабораторних занять з товарознавства харчових продуктів та нехарчової продукції. Розробити Положення щодо процедури врегулювання конфліктних ситуацій (у тому числі пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та корупцією)

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Розробити (описати) механізм проведення періодичного перегляду ОП та інших процедур забезпечення якості освітнього процесу з можливістю документального підтвердження. Розробити (описати) механізм залучення здобувачів вищої освіти до проведення періодичного перегляду ОП та інших процедур забезпечення якості освітнього процесу з можливістю документального підтвердження. Розробити (описати) механізм залучення роботодавців до

проведення періодичного перегляду ОП та інших процедур забезпечення якості освітнього процесу з можливістю документального підтвердження.

Критерій 9. Прозорість та публічність

-Використовуючи наявну на офіційному сайті можливість зворотного зв'язку із зацікавленими сторонами розробити процедуру сповіщення потенційних стейкхолдерів про обговорення змісту та удосконалення ОП чи інших складових освітнього процесу з метою отримання пропозицій та зауважень зацікавлених сторін та можливістю документального підтвердження врахування отриманої інформації.

Критерій 10. Навчання через дослідження

не застосовується

4. Додатки

Відсутні

***

Шляхом підписання цього експертного висновку я підтверджую, що внесені до нього відомості про присутніх на засіданні ГЕР і результати голосування членів ГЕР є достовірними, а експертний висновок було схвалено на засіданні ГЕР так, як його викладено вище.

Документ підписаний кваліфікованим електронним підписом.

Головуючий на засіданні ГЕР

БАРДАСЬ АРТЕМ ВОЛОДИМИРОВИЧ